

Det rådgivende organs bemærkninger til Retssikkerhedsenhedens undersøgelse 'Udfordringer og mønstre i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke'

Det rådgivende organ bemærker overordnet, at det er yderst positivt, at der med undersøgelsen sættes fokus på den vigtige problemstilling omkring retssikkerheden i sager om anbringelse af børn og unge uden samtykke. Undersøgelsen leverer, med et kombineret kvantitativt og kvalitativt design, et større vidensgrundlag til en offentlig debat, som har fyldt en del gennem de sidste år. Undersøgelsen tydeliggør således, hvordan området ser ud på nuværende tidspunkt, og hvor udfordringerne ligger.

Der er i organet enighed om, at det retssikkerhedsmæssigt er centralt, at Ankestyrelsen i 2018 stadfæstede 99 procent af de 722 klager over børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelse uden samtykke, jf. servicelovens § 58. Tilsvarende er det centralt, at undersøgelsen viser, at 99 procent af Ankestyrelsens afgørelser om anbringelse uden samtykke blev stadfæstet i byretten.

Men det er også retssikkerhedsmæssigt vigtigt at notere, at Ankestyrelsen ophævede 44 procent af de 70 afgørelser, der omhandlede godkendelse af en formandsafgørelse om akut anbringelse uden samtykke. Akutte anbringelser er meget indgribende, og derfor skal retsgrundlaget være i orden.

Det er dog samtidig vigtigt at påpege, at undersøgelsen viser, at kommunerne foretager en korrekt vurdering af anbringelsesgrundlaget. Ankestyrelsen vurderede således, at der var grundlag for en anbringelse i samtlige sager, hvor der var truffet en formandsafgørelse.

Organet vil desuden fremhæve tre særligt relevante delkonklusioner.

Øjeblikkeligt behov

Ved en formandsafgørelse skal der være et øjeblikkeligt behov for anbringelse af barnet eller den unge. På baggrund af det høje antal af ophævede formandsafgørelser, er der i organet enighed om, at det er problematisk, at kommunerne på nuværende tidspunkt har svært ved at tolke, hvornår der er tale om et øjeblikkeligt behov. En akut anbringelse er meget indgribende, og derfor skal muligheden for akut anbringelse kun bruges, når det øjeblikkelige behov er til stede. Når retsgrundlaget ikke er i orden, og en formandsafgørelse om akut anbringelse ophæves, vil det potentielt have store negative konsekvenser for forældrenes tillid til kommunen. Organet peger derfor på, at der ligger en retssikkerhedsmæssig udfordring i det høje antal af ophævede formandsafgørelser.

Børn og unges deltagelse i møder i børn og unge-udvalg og i Ankestyrelsen

Undersøgelsen viser, at der er tale om en begrænset deltagelse af børn og unge i møderne i børn og ungeudvalget og i Ankestyrelsen. Børn og unge, som er fyldt 12 år, og dermed har partsstatus, var i størstedelen af sagerne repræsenteret ved en advokat. Men kun i en tredjedel af sagerne deltog barnet eller den unge selv i mødet i børn og unge-udvalget og i Ankestyrelsen. Organet peger på, at der kan ligge en udfordring i at sikre en god inddragelse af barnet eller den unge i egen sag. Og spørgsmålet er, hvorvidt møderne er tilrettelagt på en måde, som er tilstrækkeligt tilgængelig for børnene at deltage i.

Den børnefaglige undersøgelse

Mens det er positivt, at Ankestyrelsen stadfæster 99 procent af afgørelserne efter servicelovens § 58, så er det problematisk, at der i 26 procent af de stadfæstede sager gives et eller flere pålæg til kommunen om at foretage yderligere sagsbehandlingsskridt. I 17 procent af sagerne er der tale om et pålæg om at udarbejde eller opdatere den børnefaglige undersøgelse, jf. servicelovens § 50. Organet anfører, at det er

retssikkerhedsmæssigt problematisk, at dette beslutningsgrundlag er mangelfuldt eller helt mangler.

Perspektiverende bemærkninger

Særligt inden for de tre udpegede områder anfører organet, at det kunne være interessant at vide mere om årsager til udfordringerne. Særligt efterspørges et grundigere kvalitativt blik på, hvad der leder til disse udfordringer, f.eks. med inddragelse af kommunerne og børnene/de unge for så vidt angår deltagelse i møder. Organet anfører endvidere, at det kunne være relevant, at vide mere om forebyggende tiltag i sager om tvangsanbringelse samt inddragelse af børn som ikke har partsstatus (under 12 år).